

Ämnesplanering för skönlitteratur

I de så kallade ämnesplaneringarna i projektet *Intensivsvenska* har vi sorterat, organiserat och konkretiserat innehåll och kunskapskrav i kursplanen. Ämnesplaneringarnas främsta syfte är att underlätta planeringsarbetet för läraren. Projektet vill genom en särskild ämnesplanering för skönlitterär läsning framhålla att läsning i undervisning för nyanlända elever har betydelse för elevernas kognitiva, sociala och estetiska utveckling; läsning är alltså inte bara viktigt ur språkutvecklingssynpunkt. Genom att läsa litterära texter får man kännedom om andra tider och kulturer och andra människors sätt att tänka. Detta framhålls både av forskare och i skolans styrdokument, och i det nationella provet är flera texter i läsförståelsedelen skönlitterära.

Hur är ämnesplaneringen uppbyggd?

Ämnesplaneringen utgår från att sva-läraren avsätter i genomsnitt två timmar i veckan under två läsår till skönlitteratur och läsning. Det här innehåller grundversionen av ämnesplaneringen:

- 23 moduler, som är mellan två och fyra veckor långa.
- Modulerna har konkreta mål som är kopplade till kursplanen.
- Modulerna innehåller textförslag och metodiska förslag.

Exempel

Modul 2 har som mål ”att i en egenproducerad bild kunna återge sin upplevelse av en given dikt och förmedla den i samtal”. Textförslagen för detta mål är Frödings korta dikter ”Ett grönt blad”, ”Snigelns visa” samt ”Gråbergssång”.

Modul 21 har som mål ”att definiera genren deckare, att skriva läslogg och i den bland annat redogöra för möjliga ledtrådar, hypoteser m.m. samt att argumentera för sina slutsatser med stöd i texten.” Textförslaget för detta mål är gemensam läsning av en enkel ungdomsdeckare. Målet kan kopplas till det följande i sva-kursplanens centrala innehåll (7–9): ”Språkliga drag, uppbyggna d och berättarperspektiv i skönlitteratur. Parallellhandling, tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar, inre och yttre dialoger. Några skönlitterära genrer och hur de stilistiskt och innehållsligt skiljer sig ifrån varandra.” En progression i både läsart och textval finns i projektets förslag till skönlitteraturkurs.

Texturval?

De texter som ingår i vår planering är dels universella genrer som sagor och myter, dels universella teman som kärlek, död och identitet. Det är texter som har valts med tanke på att de dels ska spegla nyanländas situation, dels ska introducera svensk kultur, litteratur och historia, men också förmedla språkligt estetiska värden med ljud och klanger. De föreslagna texterna är främst tänkta för den gemensamma läsningen och ska kompletteras med elevernas individuella läsning av enklare texter.

Aktiviteter

Utöver förslag till planering har projektet tillhandahållit undervisningsidéer samt kopior av de föreslagna texterna. Projektet har också kompletterat materialet efter behov och stöttat de undervisande lärarna på olika sätt. I samband med arbete kring temat *Mina språk* på en av projektskolorna bidrog projektet med att hitta så kallade tvillingdikter på elevernas modersmål (bland annat arabiska, tigrinja, persiska, ryska) och på svenska. På en annan skola hjälpte projektet till med att ta fram fler noveller med intressant berättarteknik som kunde kopplas till förmiakttagelser och elevernas eget skrivande. En av novellerna var Cilla Naumanns ”Mörkret”. Ämnesplaneringen är fortsatt under utveckling och är således ett levande dokument.

Tvillingdikt, persiska och svenska

”Elden” av Mohammad Sharif Saïidi.

Översättning av Faryana Asghari.

آتش
از آتشی که در ذهن من است
اجاق را
روشن می‌کنم
و شب
سراسیمه
در لوله خودنویس من می‌رود
من آن قدر
شب را می‌نویسم
که آفتاب
از نوک خودنویس من
طلوع می‌کند

Elden

Elden som brinner i mitt inre
tänder ljuset
Och natten skyndar sig in i min penna
Jag skriver natten så länge
att solen går upp från spetsen av min penna

Några slutsatser efter ett års implementering

Två timmar skönlitteratur i veckan är lagom. I flera klasser har läsning av och arbetet med skönlitteratur fokuserats till vissa perioder, då fler än två lektioner per vecka har ägnats åt skönlitteratur, medan andra perioder har haft färre litteraturlektioner. Denna ojämnheter beror delvis på att eleverna under ett par perioder har läst hela lättlästa romaner eller arbetat koncentrerat med en skönlitterär genre som sagor eller noveller. Lärarna på projektskolorna har framhållit vikten av att den undervisande läraren har ett personligt engagemang och känner sig hemma i texterna.